

10.4.2017

YM34/04/2017

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite TEM/1590/03.01.01/2016, lausuntopyyntö 1.3.2017
Hänvisning

Asia LAUSUNTO YDINENERGIALAIN MUUTOSTA KOSKEVASTA HALLITUKSEN ESITYKSEN LUONNOKSESTA
Ärende

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ydinenergilain (990/1987) muutokseksi. Lain muutosesityksellä on tarkoitus panna täytäntöön ja täyttää eräiden Euratomin puitteissa annettujen direktiivien vaatimukset. Lisäksi esityksessä ydinenergiakia ehdotetaan muutettavaksi ydinlaitoksen käytöstä poistamisen sääntelyyn liittyen, jätehuoltovollisuuden määritelmän osalta, turvajärjestelysäännösten tarkentamiseksi sekä painelaitteita koskevien säännösten päivittämiseksi.

Ympäristöministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Lakiesitykseen sisältyy viimeaikaisesta kansallisesta keskustelusta esiin nousseita asiakokonaisuuksia, jotka edellyttävät voimassa olevan ydinenergilain täsmentämistä. Näistä ympäristöministeriön näkökulmasta merkittävimmät liittyvät ydinlaitoksen käytöstä poistamisen lupamenettelyyn sekä ydinjätehuollon kehittämiseen.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää ydinenergilain lupajärjestelmää siten, että se kattaa jatkossa myös ydinlaitoksen käytöstä poistamista koskevan luvan myötä ydinlaitoksen elinkaaren kaikki vaiheet. Esityksen tavoitteena on lisäksi täsmentää jätehuoltovollisuuden alkamisajankohtaa soveltamiskäytännön selkeyttämiseksi. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että ydinenergilain lupajärjestelmä tulee käsittämään ydinlaitoksen koko elinkaaren. Lain soveltamisalan laajentaminen ydinlaitoksen käytöstä poistamiseen yhdessä lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan säädetyn ydinenergian käytön määritelmän kanssa merkitsee sitä, että ydinlaitoksen käytöstä poistaminen olisi jatkossa ydinenergian käyttöä. Soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi ydinjätteiden laajamittaista loppusijoituksen lisäksi myös vähäisempään loppusijoitukseen. Ympäristöministeriö pitää soveltamisalan laajennusta tarkoituksenmukaisena ja ydinenergilain soveltamisalaa täsmentävänä, mutta ehdottaa harkittavaksi tulisiko loppusijoituksen määrittelyä lain 3 §:ssä tarkistaa siten, että loppusijoituksen lajit "laajamittainen" ja laajamittaista vähäisempi" tulisi määritellyiksi.

Ehdotetussa ydinlaitoksen käytöstä poistamista koskevassa 20 a §:ssä säädettäisiin, käytöstä poistamisen luvanvaraisuudesta ja siihen liittyvästä viranomaismenettelyistä, luvanmyöntämisedellytyksistä sekä ajankohdasta, jolloin ydinlaitoksen käytöstä poistamisen katsotaan päättyvän.

Ympäristöministeriö esittää harkittavaksi, että luvansaaajan velvollisuuksista ja luvanmyöntämisedellytyksistä säädettäisiin eri pykälissä.

Käytöstä poistamista koskevan säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että 20 a §:n 2 momentin alakohdissa 1) – 5) säädettäisiin niistä edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta lupa voitaisiin myöntää. Edellytykset olisivat ehdottomia ja tyhjentäviä, mutta niiden täytyessä lupa säännönmukaisesti myönnettäisiin.

Ympäristöministeriö toteaa, että edellytykset ydinlaitoksen käytöstä poistamista koskevalle luvalla on esitetty 20 a §:n 2 momentissa varsin joustavin ilmaisin. Esimerkiksi edellytyksenä luvalla on, että työntekijöiden ja väestön turvallisuus sekä ympäristönsuojelu on otettu asianmukaisesti huomioon, hakijalla on käytettävissä tarpeellinen asiantuntemus, hakijalla harkitaan olevan taloudelliset ja muut tarpeelliset edellytykset toteuttaa käytöstä poistaminen turvallisesti. Edellytysten muotoilussa tavoitteena lienee ollut mahdollistaa luvan myöntämisedellytysten täyttyminen useista eri oikeudellisesti samanarvoisista ratkaisuvaihtoehdoista, joita *ei ole* tyhjentävästi laissa lueteltu. Perustelujen ja säännöksen välillä näyttäisi olevan näin ollen ristiriitaa. Ympäristöministeriö ehdottaa harkittavaksi perustelujen täydentämistä kuvauksella, jossa avattaisiin luvan myöntämisedellytysten täyttymistä, esimerkiksi mitä tarkoitetaan ympäristönsuojelun asianmukaisella huomioon ottamisella.

Ehdotettu lain 27 c § koskee ydinjätteen vapauttamista viranomaisvalvonnasta. Säännöksen 1 momentin mukaan ydinjäte voidaan vapauttaa viranomaisvalvonnasta ja hävittää tavanomaisena jätteenä, kierrättää tai käyttää uudelleen, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ylitä vapauttamisrajaa. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valvonnasta vapauttamisella tarkoitetaan ydinjätteiden sekä käytöstä poistettujen ydinlaitosten purkamatta jäävien rakennusten ja alueiden vapauttamista viranomaisvalvonnasta siten, että jäte voidaan toimittaa käsiteltäväksi tavanomaisena jätteenä ja rakennukset ja alueet voidaan ottaa muuhun käyttöön.

Ympäristöministeriö katsoo, että säännöstä on tarpeen täsmentää siten, että valvonnasta vapauttaminen kohdistuu vain ydinjätettä koskevasta viranomaisvalvonnasta vapauttamiseen. Jätteitä, joita ei tarvitse käsitellä radioaktiivisuuden vuoksi ydinjätteinä, koskee jätelaki (646/2011) ja siihen liittyvät lupa- ja valvontamenettelyt.

Ympäristöministeriö esittää, että tulevaisuudessa ydinennergialainsäädännön kehittämistöissä tarkasteltaisiin kokonaisvaltaisesti ydinennergian käyttöön ja ydinjätehuoltoon liittyviä ympäristölainsäädännön ja säteilylainsäädännön rajapintoja, erityisesti ympäristönsuojelun näkökulmasta.

Ylijohtaja

 Tuula Varis

Ympäristöneuvos

 Susanna Wähä